

Volné seskupení 12/15
ve sbírce GAVU Cheb
14. 6.–4. 11. 2018

Výtvarné skupiny byly důležitým fenoménem českého moderního umění po celou první půli 20. století. Komunistický převrat však znamenal jejich konec, což platilo i pro mnoho jiných tradičních institucí, jako byly spolky nebo soukromé galerie. Znovu mohly vznikat až v závěru 50. let, a postupně sehrávaly důležitou roli v relativní liberalizaci výtvarného života. S normalizací však přišel jejich opětovný zákaz.

Díky tradici programových kolektivních vystoupení, kterou radikální skupiny ztělesňovaly, byl návrat skupin na konci 80. let vnímán jako signál ohlašující kulturní i politické změny, naleptávající monolit normalizační nehybnosti. Jako první vznikla v červnu 1987 skupina *Tvrdohlaví*, která sdružovala umělce reagující na postmodernu, krátce po nich následovalo *Volné seskupení 12/15*. *Pozdě, ale přece*, v němž se spojili umělci, kteří vstupovali na scénu na konci 60. a v první půli 70. let. V obou názvech můžeme vysledovat odkaz na skupinu *Tvrdošíjní*, jejímiž členy byli například Josef Čapek, Rudolf Kremlíčka, Václav Špála nebo Jan Zrzavý a která poprvé vystoupila na jaře 1918 výstavou *A přece! Výstava několika tvrdošíjných*. Vzдор, který z titulu výstavy zaznívá, se vztahoval ke kulturnímu vakuu za první světové války a zdůrazňoval nutnost obnovení kontinuity moderního umění po jejím skončení. V závěru 80. let byla situace v mnohém podobná. Zejména generace, k níž patřili výtvarníci skupiny 12/15, byla normalizací postižena velice tvrdě. Nové pořádky znamenaly znovu radikální omezení výstavních i publikačních možností a izolaci od dění v zahraničí. Jen dva nejstarší z členů skupiny, Jiří Načeradský a Jiří Sopko, mohli ještě zažít uvolněnou atmosféru 60. let. Jádrem 12.15 však tvořili umělci, kteří Akademii absolvovali až po roce 1968 – sochaři Kurt Gebauer

a Jiří Beránek, malíři Petr Pavlík, Ivan Ouhel, Michael Rittstein, Tomáš Švéda, Václav Bláha, Vladimír Novák a Jaroslav Dvořák. Jediný ze skupiny, kdo Akademií neprošel, byl její nejmladší člen Ivan Kafka. Jeho tvorba se od ostatních zřetelně odlišovala inspirovaná land artem a site specific instalacemi v přírodním či městském prostředí. Ale také Ivan Ouhel a Petr Pavlík rozvinuli určité aspekty své malby do prostorových objektů a plastik. Právě oni dva jsou v galerijních sbírkách zastoupeni největšími a skutečně reprezentativními kolekcemi. Oba zde totiž už v 80. letech měli důležité výstavy a z pohledu dějin naší instituce je podstatné, že v obou případech šlo o jejich vůbec první prezentace v muzeu umění.¹ Od dalších dvou malířů Michaela Rittsteina a Jiřího Načeradského galerie vlastní sice jen po jednom obraze, jde ovšem o významná díla dnes už muzejního charakteru. Načeradského velkoformátové plátno ze série *Běžkyň* z roku 1967 je však natrvalo vystaveno ve stálé expozici a na této výstavě od autora prezentujeme dvě suché jehly z raných 70. let.² A konečně dvěma grafickými listy je ve sbírce zastoupen Tomáš Švéda.

Jak výstava dokládá, většina členů skupiny pěstovala v 70. a 80. letech nejrůznější formy expresivní a groteskní figurace (Načeradský, Pavlík, Rittstein). Zčásti to platí i pro Ivana Ouhela, ve skupině jediného krajináře, který se figurace dotkl jen letmo ve svých prostorových objektech. Jakési prehistorické krajiny, zaplněné podivnými konstrukcemi, se objevují i v tvorbě Petra Pavlíka.

Marcel Fišer

1] 1981, Petr Pavlík, *Obrazy – kresby*, kurátorka Božena Vachudová. 1985, Ivan Ouhel, *Obrazy – objekty – kresby*, kurátor Ivan Neumann.
2] Práce byly zakoupeny z výstavy *Osm mladých grafiků* (listopad 1974 – leden 1975).

Jiří Načeradský, *Moderní balet z Mexika*, 1973, suchá jehla, 2/5, 49 × 49 cm, G 675, získáno v roce 1975.

Jiří Načeradský, *Návrat z žitného pole*, 1972, suchá jehla, 1/5, 47,5 × 47 cm, G 674, získáno v roce 1975.

Tomáš Švéda, *Okna* (z cyklu *České zahrady*), 1981, kombinovaná technika na papíru, 15/50, 29 × 37 cm, G 927, získáno v roce 1983.

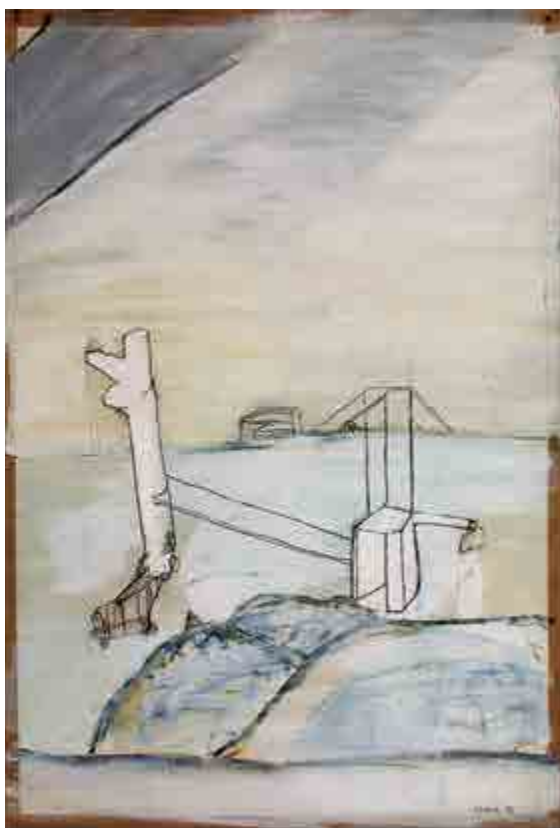
Tomáš Švéda, *Krajina*, 1981, kombinovaná technika na papíru, 20/40, 30 × 27 cm, G 928, získáno v roce 1983.

Michael Rittstein, *Levitace našikmo*, 1982, olej na sololitu, 122 × 160 cm, O 722, získáno v roce 1988.

Petr Pavlík, Krajina ze severu (Chladná krajina), 1976, olej na plátně, 90 x 65 cm, O 532, získáno v roce 1981.

Petr Pavlík, Objekt (Konstrukce), 1979, kvaš na papíru, 69 x 47 cm, K 456, získáno v roce 1992.

Petr Pavlík, Vládce, 1979, tužka na papíru, 65 x 92,5 cm, K 454, získáno v roce 1992.

Petr Pavlík, V údolí (Živočich a věc), kaseinová tempera, plátno na dřevě, 1979, O 700, získáno v roce 1992.

Ivan Ouhel, Noční krajina, 1975, kombinovaná technika na plátně, 160 x 125 cm, O 631, získáno v roce 1986.

Ivan Ouhel, Fazole, 1986, olej na plátně, 130 x 120 cm, O 666, získáno v roce 1988

Ivan Ouhel, Zdvojená krajina, 1985, olej na plátně, 60 x 85 cm, O 623, získáno v roce 1986.

Ivan Ouhel, Varhany, 1984, olej na plátně, 150 x 135 cm, O 630, získáno v roce 1986.
Titulní strana: Petr Pavlík, Plán, 1979, kvaš na papíru, 104 x 74 cm, K 455, získáno v roce 1992.

Volné seskupení 12/15 ve sbírce GAVU Cheb
Výstava z depozitáře
14. 6.–4. 11. 2018
Kurátor Marcel Fišer
Otevírací doba: út–ne, 10.00–17.00

Galerie výtvarného umění v Chebu
příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163
info@gavu.cz, www.gavu.cz, www.retromuseum.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR.
V roce 2018 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Grafika Kolář & Kutálek,
tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 500 ks.